

Dumitru Augustin Doman

Revista Argeș la jubileu

Luna aceasta, revista *Argeș* a sărbătorit 50 de ani de la primul număr. O viață de om. În zilele de 3 și 4 iunie, am sărbătorit cu invitați de seamă (vd. reportajul din mijlocul revistei) primiți cum se cuvine de redacția actuală și de autoritățile locale care o editează și o finanțează, reprezentate de primarul Tudor Pendiuc și de doamna Carmen Salub, directoarea Centrului Cultural Pitești.

Asta, în prima zi, iar în 4 iunie, la Mănăstirea Curtea de Argeș, de Înalt Prea Sfințitul Calinic, Arhiepiscop al Argeșului și Muscelului, care ne onorează cu demnitatea de senior-editor al gazetei. Directori de instituții de cultură din județ, foști redactori, colaboratori, foști premiați, cu toții au transmis mesaje la aniversară și au fost cadoriști cu diplome de excelență pentru contribuția comună la destinul revistei care a pus, cum se zice, timp de o jumătate de veac Piteștiul pe harta culturală a țării.

Ea s-a reinventat de câteva ori în acest timp, au fost mai mici sau mai mari rupturi în mersul ei, existând totuși și o continuitate, că o nouă conducere nu făcea tabula rasa! Titulari de rubrici, personalități marcante ale momentului rămăneau de la o serie la alta, înscriindu-se din mers în noul proiect. Fiecare redactor-șef, fiecare echipă a venit cu program propriu, istoria de aproape 50 de ani a revistei cunoscând mai multe mărci „Argeș”, în funcție de personalitatea fiecărui șef de redacție, nici nu se putea altfel. Pentru că Mihail Diaconescu, Gheorghe Tomozei, Sergiu I. Nicolaescu, Nicolae Oprea, Jean Dumitrașcu nu au nici pe departe aceleași concepții despre literatură în general, despre un program de publicație culturală, în special. Poate doar cultivarea unor mari valori ale perioadei respective: de la Tudor Arghezi,

Augustin Z. N. Pop, Șerban Cioculescu în prima serie, la generația '60 în frunte cu Nichita Stănescu, Florin Mugur, Cezar Baltag și Fănuș Neagu sau Cezar Ivănescu în seria Tomozei, (v. și seria de plachete *Literatorul*) la lărgirea aceleiași generații și apariția promoției '70, în longeviva serie Sergiu I. Nicolaescu, la numele „revoluționare” din primele luni ale lui 1990 în seria Nicolae Oprea, la clasicii din a doua serie Mihail Diaconescu, până la clasicii în viață din toate generațiile în timpul lui Jean Dumitrașcu și până la încercarea de „unificare” a generațiilor '80 și 2000, unificare fiind un mod de a spune, puntea aceasta arătând mai curând diferențele decât asemănările dintre ele, în seria actuală.

O revistă culturală/literară găsec că trebuie să fie de actualitate și cred că *Argeș* e de actualitate. Nu trebuie să te uiți neapărat pe frontispiciu ca să știi când a apărut un număr sau altul. Ea trebuie să dea seamă de viața literară, de aparițiile editoriale ale momentului, dimpreună cu eseurile și studiile despre literatura română dintotdeauna și dacă se poate – și se poate! – despre actualitatea literaturii din diaspora și a literaturii europene și internaționale. Pe urmă, redacția fiind formată în special din optzeciști, sigur că predomină colaboratorii acestei generații, dar nu sector, ci făcând legătura cu marii șazeciști (vd. rubrica prodigioasă a dlui Gheorghe Grigurcu), pe de o parte, și cu douămiiștii, pe de alta (vd. pagina *Generația poetică 2000*). Dar, proiectul „Argeș” se vrea și un „proiect cu proiecte”. Multe cărți, o mică bibliotecă s-a născut din rubricile din revistă. Cronicarul nostru „întârziat” Nicolae Oprea și-a publicat la *Tracus Arte* un volum de critice din cronicile din revistă. Singura sinteză a filosofiei lui Mihai Șora, scrisă de Leonid Dragomir, a fost publicată inițial în rubrica sa din revistă. Mircea Bârsilă are programat deja un volum despre poezii generației '80, după rubrica din „Argeș”. Poetul, prozatorul, eseistul, universitarul Ioan Lascu scrie de ani de-a rândul, în revista noastră, un volum despre vârful optzecismului. Eu însumi am scris în serial volumul de interviuri, apărut ulterior la *Tracus Arte*, *Generația '80 văzută din interior*. Și tot așa, volumul de cronici

Cititorul de roman. Clasicistul Petru Pistol a publicat un volum de studii clasice din rubrica sa din „Argeș”. Un volum de studii despre Mircea Eliade a apărut din rubrica lui Mircea Handoca, precum și un volum de interviuri cu eliaști din toată lumea al regretatului Gabriel Stănescu. Ștefan Ion Ghilimescu și-a strâns în volumul *Vederi și atitudini critice* eseurile din rubrica sa de aici. Mariana Șenilă-Vasilu a publicat la Editura *Academiei* un volum de artă strângând textele din revistă, din mai multe serii. Mihai Barbu a publicat un volum de reportaj literar minunat din serialul din „Argeș”, fiind aproape gata un al doilea. Și multe altele... Proiect după proiect!

Ne bucurăm să avem în fruntea revistei ca senior editor o personalitate ca Înalt Prea Sfințitul Calinic, Arhiepiscopul Argeșului și Muscelului. Avem colaborator permanent pe Leo Butnaru de la Chișinău, care traduce din avangarda rusă, și tot din Basarabia culturală o publicăm pe tânăra eseistă Nina Corcinschi.

Mai avem o atitudine explicită: nu publicăm texte apărute în altă parte și nu ne însușim războaie care nu sunt ale noastre. Există autori, esești, publiciști care poartă campanii împotriva unor personalități, unor grupuri, unor instituții culturale, prin toate gazetele literare și nu numai, și ne trimit și nouă textele ori înainte, ori după ce le-au mai publicat. Dacă războaiele respective nu sunt și ale noastre, nu ni le însușim și le refuzăm cu toată sfiala și cu toată deferența.

Dar, personalitatea revistei este dată și de numele care au primit în decursul ultimului deceniu premiul anual al redacției noastre, de la Mihai Șora și Mircea Handoca, până la Adrian Alui Gheorghe, Radu Aldulescu, Liviu Ioan Stoiciu, D. R. Popescu și Ileana Mălăncioiu, de la Horia Bădescu, Magda Ursache și Radu Cârnelci până la Marian Drăghici și George Vulturescu, de la Octavian Doclin, Nichita Danilov și Al. Cistelean până la Varujan Vosganian, de la Vasile Spiridon, Nicolae Coandă și Ioan Lascu până la Gellu Dorian, Nicolae Prelipceanu și Gheorghe Grigurcu... Numai și pentru faptul că cei de mai sus au acceptat să publice la noi și să vină la Pitești să ridice premiile și un pahar cu noi ne face „arogați”.

PREMIILE CONCURSULUI NAȚIONAL DE POEZIE ȘI INTERPRETARE CRITICĂ A OPEREI EMINESCIENE „PONI LUCEAFĂRUL...”

Ediția a XXXV-a, 11 iunie 2016, Botoșani

Juriul celei de a XXXV-a ediții a *Concursului Național de Poezie și Interpretare Critică a Operei Eminesciene „Poni Luceafărul...”*, format din: Lucian Vasiliu, Cassian Maria Spiridon, Ed. Revistei „Convorbiri literare”, Călin Vlasie și Ioan Es. Pop, Nicolae Tzone, Daniel Corbu, Gavril Țărmure, Bistrița, Valentin Ajder, Liviu Ioan Stoiciu, Marian Drăghici, George Vulturescu, Marius Chelaru, Adrian Alui Gheorghe, Vasile Spiridon, Bacău, Dumitru Augustin Doman, Sterian Vicol, Ioan Moldova, Ioan Radu Văcărescu, Adi Cristi, Gellu Dorian, rev. „Hyperion”, secretariat Nicolae Corlat, avându-l ca președinte pe Vasile Spiridon, în urma lecturării lucrărilor sosită în concurs, a decis acordarea următoarelor premii:

SECȚIUNEA CARTE PUBLICATĂ

Premiul „Horațiu Ioan Lașcu” al Filialei Iași a Uniunii Scriitorilor din România - poetei **Andreea Voicu**, pentru cartea *Ce fluieră câmile pe malul mării*, Editura Paralela 45, 2015 și **Elena Mihalachi** pentru cartea

Locuiește-mă, Editura Charmides, 2016 ; Premiul Uniunii Scriitorilor din R. Moldova poetului **Marina Popescu** pentru cartea *Ultimul nu va stinge lumina*, Editura Paralela 45, 2015 .

SECȚIUNEA MANUSCRISE

Premiul Editurii Paralela 45 și al revistelor „Viața Românească” și „Euphorion” - **Alexandra Negru**; Premiul Editurii Junimea și al revistelor „Vatra” și „Scriptor” - **Cornelius Ioan I. Drăgan**; Premiul Editurii Timpul și al revistei „Convorbiri literare” - **Ionuț Bogdan Cărăușu**; Premiul Editurii Vinea și al revistelor „Familia”, „Cronica veche” - **Eliza Liță**; Premiul Editurii Princeps Multimedia și al revistei „Feed back” - **Andreea Pătrașcu**; Premiul Editurii Charmides și al revistelor „Verso” și „Infinitesimal” - **Cristina Costov**; Premiul Editurii Eikon și al revistei „Conta” - **Livia Adriana Mihai**; Premiul Editurii 24 de ore și al revistei „Simpozion” - **Adina Voica Sorohan**; Premiul revistei „Familia” - **Theodor Paul**

Soptelea; Premiul revistei „Argeș” - **Raluca Cosmina Calancia**; Premiul revistei „Poesis” - **Ionuț Alupoae și Elena Luceac**; Premiul revistei „Poezia” - **Maria Anastasia Tache și George Moroșanu**; Premiul revistei „Ateneu” - **Simina Ioana Teodorescu**; Premiul revistei „Porto Franco” - **Adelina Ioana Gherasim și Bianca Maria Bursuc**; Premiul Revistei „Hyperion” - **Iustin Butnariuc**; Premiul revistei „Țara de Sus” - **Sabina Sabotnicu, Ioana Mădălina Dăscălescu, Cătălina Antonescu**.

SECȚIUNEA INTERPRETARE CRITICĂ A OPEREI EMINESCIENE

Premiul revistei „Convorbiri literare” - **Emanuel Lupașcu-Doboș**; Premiul revistei „Poesis” - **Corina Dumitriu**; Premiul revistei „Hyperion” - **Simina Ioana Teodorescu**; Premiul revistei „Poezia” - **Mihaela Loghin**; Premiul revistei „Scriptor” - **Violeta Zamfirescu**.

Festivalul Național de Literatură „Marin Preda”

Ediția a XV-a, 22-23 septembrie 2016

Consiliul Județean Teleorman și Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Teleorman, în parteneriat cu revistele: „Luceafărul de dimineată”, „Argeș”, „Bucureștiul literar și artistic”, „Litere”, „Pro Saeculum” și „Caligraf”, organizează **Festivalul Național de Literatură „Marin Preda”**, ediția a XV-a, ale cărui manifestări finale se vor desfășura în zilele de 22 și 23 septembrie 2016, la Alexandria și la Siliștea Gumești.

Festivalul își propune să promoveze prozatori de talent, care nu au debutat în volum. Concurenții vor trimite **1-3 proze scurte**, care pot avea în total 20 pagini. Vor fi acordate următoarele premii:

- **Premiul „Marin Preda”** și Premiul Revistei „Luceafărul de dimineată” (în valoare de

900 lei);

- **Premiul I** și Premiul Revistei „Argeș” (în valoare de 700 lei);

- **Premiul al II-lea** și Premiul Revistei „Bucureștiul literar și artistic” (în valoare de 600 lei);

- **Premiul al II-lea** și Premiul Revistei „Litere” (în valoare de 600 lei);

- **Premiul al III-lea** și Premiul Revistei „Pro Saeculum” (în valoare de 500 lei);

- **Premiul a III-lea** și Premiul Revistei „Caligraf” (în valoare de 500 lei).

Prozele scurte premiate vor fi incluse într-un volum, ce va fi lansat în cadrul manifestărilor finale ale festivalului; de asemenea, vor fi publicate de revistele partenere.

Concurenții vor trimite prozele scurte pe

suport de hârtie, culese cu font 12 (Normal, Times New Roman, 1.5 Space), **în câte 7 (șapte) exemplare**, semnate cu un motto, același motto figurând și pe un plic însoțitor, în care va fi introdusă o fișă cu datele de identificare ale autorului: numele și prenumele, data și localitatea nașterii, adresa poștală, adresa de e-mail și numărul de telefon mobil, precum și un CD cu textele trimise, inscripționat cu același motto.

Lucrările pentru concurs vor fi trimise, **până la data de 1 august 2016**, pe adresa: **Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Teleorman**, str. Ion Creangă, nr. 52-54, 140056 – mn. Alexandria, jud. Teleorman, cu mențiunea „pentru concurs”.

“Din virtuțile pisicii”

■ Apetența pentru concret ascunde o atracție către tine însuși. O foame de tine.

■ O frază lirică nu se cuvine a duce pînă la capăt ideea care se străvede în transluciditatea sa, căreia îi împrumută astfel propria condiție.

■ În tinerețe, prietenia e deschisă unui sacrificiu mutual. La maturitate, capătă o disciplină mondenă. La bătrînețe, e o privire saturniană aruncată golului din preajmă, totuși suficient de populat.

■ „Funar, exponent al celor ce-și iubesc patria pînă la viol” (Radu Preda).

■ Derivații. Invidia e o sucursală a vanității, gelozia e o sucursală a invidiei.

■ A. E.: „I-am spus criticului L. G., care comentează aproape exclusiv autori minori și minorisimi: «Dacă ați avea de ales între poetul Mic și poetul Micuț (nume reale), sînt convinși că l-ați alege pe Micuț»”.

■ Din spusele lui Blaga: „Mama mea ar fi vrut să mă fac medic. Dar asta ar fi însemnat să fiu unul din cei vreo zece mii cîți reprezintă în țară categoria medicilor. Creația către care mă simțeam atras pretinde unicitatea. Ca medic, aș fi căzut în captivitatea numărului, una din cele mai periculoase pe care viața ni le scoate în cale cu cea mai desăvîrșită naturalețe”.

■ O biruință a artei? S-a constatat că, la ora de față, există pe terra mai multe statui cu lei decît lei în carne și oase.

■ A. E.: „Îți vine mai ușor să renunți la tabieturile tale din proprie inițiativă decît la indicația medicului. Căci liberul arbitru e mai tare decît medicina, ce să-i faci!”.

■ Cărți de unică folosință, destule. Cele mai multe, nici măcar atît.

■ Dragoș Vrâncanu, așa cum l-am cunoscut, la finele deceniului șapte. Un bărbat marcat de vîrstă, înalt și osos, cu protuberanțele feței (nas, buze urechi,) proeminente. Delicat și curtenitor, însă supus unui complex, să-l numim ideologic (se pare că a fost apropiat de extrema dreaptă), care-i inducea note de timorare precum și disponibilitatea de-a scrie articole „pe linie”. Un tremur ușor al cărnii obrazurilor le dădea acestora un contur nesigur. Își potrivea mereu (cu limba!) dantura falsă, gata să i se disloce, vădînd un aer stîmjenit pe care se silea a-l combate printr-o amabilitate „camaraderească” față de tînărul din fața sa. Îl consideram subestimat ca poet (are un volum de versuri închinat Italiei, excelent), dar și ca eseist cu frază subtilă, ca avocat atașant al scriitorilor italieni contemporani pe care i-a cunoscut în tinerețea sa studiosă ce l-a purtat prin peninsula (acum e, din păcate, cu desăvîrșire uitat).

■ Cred că m-a citit Eugenio Montale! La sfîrșitul anilor '60, cu prilejul apariției unui volum de traduceri din marele poet, i-am închinat un comentariu despre care Dragoș Vrâncanu mi-a spus că l-a tălmăcit în italiană și l-a trimis lui Montale pe care-l cunoștea personal.

■ Abisul există, fiindcă există și înălțimea pe care ne aflăm.

■ În țările Extremului Orient, calitatea de căpetenie a unui actor e socotită capacitatea sa de-a ride nuanțat. Teatrul vietnamez disociază nu mai puțin de 29 de feluri de-a ride.

■ Din virtuțile pisicii. Aceasta poate vedea la o șesime din lumina trebuitoare ochiului uman și are simțul mirosului de 13 ori mai receptiv decît al nostru.

■ „Înapoi la pisici. Apropierea lor este bună pentru oamenii cu o viață liniștită, contemplativă. Femeile bătrîne le iubesc foarte mult. Și Roma este o rezidență a pisicilor care locuiesc, pe jumătate sălbăticită, în for, la teatrul lui Marcellus și în alte locuri. Deseori vedeam acolo o bătrînă mizer îmbrăcată, care le aducea animalelor ceva bun într-un coșuleț. Veneau atunci la chemarea ei din iarba înaltă sau ieșeau la iveală de după ruine și coloane, scoteau mici sunete de recunoaștere, torceau și se frecau cu spinării arcuite de mîna cea darnică. O plăcere similară le-a pregătit Paul Léautaud împreună cu prietena sa «pantera» pisicilor din Luxembourg. În acest scop, l-a pus pe un măcelar din Rue de Seine să le prepare mici pastete. Artistului pisica îi oferă o companie mai bună decît cîinele. Ea nu-i tulbură gîndurile, visurile, fanteziile. Le este chiar favorabilă, printr-o emanație de sfînx. Albrecht Erich Günther, un mare iubitor de pisici, le considera ostile demonilor și raporta la aceasta contribuția lor inestimabilă la confortul casnic” (Ernst Jünger).

■ Scopul pentru un artist, mijloacele pentru un artist. La un moment dat, acesta își dă seama că, în procesul creației, scopul și mijloacele ajung să coincidă. Alții se pot ocupa de disjungerea lor, făcînd un pas în afara hipnozei estetice. Ca și cum ar analiza o iubire la care nu participă.

■ Viciul care duce la creație nu se convertește oare la virtute?

■ O dimineață de început de septembrie, surprinzător de rece, despărțită de caniculă doar prin puține zile. Spre deosebire de căldura relaxantă, moleșitoare, frigul induce o concentrare, o așteptare nedeslușită („infrigurare”). Remontează, întinereste, cînd e cazul. Frunzele capătă un polei fantasmatic, în adăstarea celui real. Zidurile răsfrîng o lumină parcă abia trezită din somn, ușor derutată, copilăroasă. Trecătorii par a avea un plus de vioiciune. Lucrurile toate capătă o grabă tonifiantă spre țelul lor neștiut, care ni se transmite și nouă.

■ Să fie condiția fericirii descinderea sinelui în imediat? Strîns în menghina trecutului și a viitorului, atît de incertul imediat se apără astfel printr-o reacție feerică. Ține a se înscrie în viață.

■ „Să iubești adevărul înseamnă să nu accepți ca el să te întunece” (Gide).

■ Intoleranța dichisită, cosmetizată cu ajutorul a felurite pretexte „nobile”, e mai reprobabilă decît cea fătîșă, deoarece cuprinde încă un păcat: lașitatea. Intoleranța regimurilor comuniste nu constituie oare un excelent exemplu?

■ Dinozaurul Stegosaurus măsura în lungime aproximativ 9 metri, dar creierul său era cam cît o alună.

■ Te plimbi exasperant, de sute de ori, pe aceleași prea puține și prea puțin atractive străzi mic provinciale, în Amarul Tîrg ca și-n Cărbunești, cu speranța ascunsă în pliurile de lumină indiferentă ale zilelor, că vei descoperi de fiecare dată ceva din *ineditul* lor. Una din acele imagini tainic stratificate care, pe durata cîtorva clipe, ți se năzare că-l compun, îngăduindu-ți să te descoperi pe tine însuși. Așa cum ți-ai pipăi în buzunar cheile de-acasă spre a te asigura că se află la locul lor.

■ „Puțini sînt cei care știu să sufere. A ști să suferi e o artă care, ca orice artă adevărată, nu cunoaște rețete” (Monseniorul Ghika).

■ Relație firească. O acomodare între un mister și altul. Misterele nu se concurează.

■ A repudia ceea ce te detești e normal. A repudia ceea ce nu înțelegi e grotesc.

■ Despre Eugen Simion: „Prea plin de sine, convins că n-are egal în critica și istoria literară contemporană (vezi obstinția în a scrie prefețele la edițiile inițiate și apărute în seria gen «Pleiade» sub egida Academiei Române), că funcția deținută de opt ani i-ar fi încredințată pentru vecie, s-a autoconvins că apariția și aportul său sînt chiar providențiale și că totul i se datorează. Incredibil cum s-a putut transforma un om apreciat pentru echilibru, știință de carte și respect față de valorile literaturii naționale într-un bătrîn măcinat de ambiții nemăsurate, dornic să-și arate *nu* puterea spiritului, ci pe aceea administrativă, prin manifestări cuprinse pe o scară largă de la vorbitul pe ton ridicat la bătutul cu pixul în pahar cînd îi displace vreo intervenție, de la afirmarea unor obiceiuri cazone (controale inopinate ale subalternilor și convocarea de urgență a unor ședințe inutile chiar în zilele de sărbătoare creștină) la un narcisism greu de calificat (la împlinirea vîrstei de 70 de ani, a condiționat participarea la două emisiuni radio ce *i se dedicau* de apariția în programul tipărit, pe copertă, a fotografiei Domniei Sale)...” (Liviu Grăsoiu).

■ Devine rău nu din incapacitatea de-a fi bun, ci din ambiție. Din dorința de a-și proba că ar putea fi și așa și altminteri.

■ Puterea locului comun. Asupra locului comun poate obține o strălucită victorie paradoxal, dar de cîte ori, prin largă circulație, acesta nu devine, la rîndul său, un loc comun? Și încă unul dintre cele mai sîciitoare, dată fiind originea-i nobilă...

■ Adevărata, mirabila speranță e cea care n-are un obiect precis. Nu țintește nimic anume și în același timp vizează, în nebuloasa ei luminoasă, nelumească, *totul*.

■ „Să se înșele și să trebuiască totuși să aibă încredere în ființa sa interioară, acesta-i omul” (Gottfried Benn).

■ După-amiază tîrzie, aproape vesperală. Privesc pe geamul bucătăriei de la etaj ultima parte a amurgului. Deasupra dealurilor, nori fragmentați, de un roz diafan pe-o parte, de un maroniu cum al frunzelor uscate pe de alta, avînd încă un fond de lumină totală, transfiguratoare. O lumină care, deși spre final, nu e defel crepusculară, ci întoarsă spre o slavă ce pare a nu avea nici început nici sfîrșit. O simbolistică s-ar zice a vieții noastre visătoare, neconsimțind, biata de ea, a fi altceva nici cînd se încheie...

■ Horkheimer dar și Adorno au fost de părere că repulsia lui Goethe față de maimuțe reprezintă o probă a limitelor umanismului său. Conaționalului nostru C.V. i se pare însă că „lucrurile stau tocmai pe dos: nu poți să crezi în om și în virtuțile sale decît dacă maimuțele îți stîrnesc repulsia” (*sic!*). Cu modestie îmi permit a opta pentru opinia lui Horkheimer și Adorno.

■ O creație care „vine de la sine”, e un dar. O creație care trece printr-un strat de dificultăți ale expresiei, e o biruință.

■ În felurite chipuri, oamenii se pot distanța de tine. Prin figurile aroganței, prin ricanările ironiei, prin răceala impersonală, dar și prin formalismul excesiv al politeții și, nu în ultimul rînd, prin adulara care, cu cît reprezintă un exces, cu atît trădează mai mult incongruența cu obiectul său. De-o intimitate leală aproape că nu mai poate fi vorba. Ți se pare straniu cum ai putut-o realiza odinioară. A ieși acum „în lume” nu înseamnă altceva decît a înregistra nuanțele care te izolează de lume. O peliculă fie și subțire a alterității te separă categoric de semenii tăi, ceea ce în prima tinerețe părea un accident al „creșterii”, capătă certitudinea unei permanențe. Singurătatea ta vădește astfel un caracter obiectiv. E aidoma unui spațiu strîmt în care se întretaie fără încetare fantasmale a ceea ce s-a întîmplat cu ceea ce nu s-a întîmplat și cu ceea ce nu s-ar fi putut pur și simplu întîmpla.

■ „Se poate aprecia calitatea unui om după cantitatea de singurătate pe care o suportă” (Nietzsche).

■ Partea bună a unei împrejurări dezagreabile pe care ai depășit-o: simți bucuria normalității, altminteri imperceptibilă.

■ Dacă se taie o bucată de lămîie egală cu una de căpșună, lămîia conține mai mult zahăr decît căpșuna.

■ „Viața noastră evoluează în cercuri. Numai cei bîntuiți de cîte o suferință anume se înțeleg între ei. Prin forța naturii, ei crează în jurul suferinței lor un cerc. Alunecă pe marginea interioară a cercului lor, își acordă prioritate sau, la înghesuială, se împing blind unul pe altul. Fiecare îi vorbește celuiilalt cu speranța că influența celor spuse are să se-ntoarcă asupra lui însuși și – asta se întîmplă cu pasiune – gustă nemijlocit un asemenea ricoșeu” (Kafka).

■ Iubirea e atît de vulnerabilă în ochiul public, încît acesta o poate lesne situa între tragedie și ridicol. Pentru unii actanți ai săi, ultima ipostază e mai greu de suportat decît prima.

■ Confesiunea moralmente cea mai prețioasă a unui autor este „expulzată” cu o senzație de simplitate, aidoma unei respirații. Efortul stilistic, prin rezultatul satisfăcător la care ajunge, se mărturisește pe sine.

■ Pentru a se împlini pe sine, fantasticul nu trebuie să bruscheze realitatea, să țipe la ea ori s-o brutalizeze, ci să se apropie de realitate cu delicatețe și solicitudine, respectîndu-i misterul. Astfel cum un bărbat de bun simț se comportă cu femeia care-l atrage. Din care pricină fantasticul reținut, apt de o disciplină lăuntrică, al lui de Chirico ne apare superior celui larg gesticulant, strident al lui Picasso.

■ Celulele care alcătuiesc creierul uman ar putea stoca de pînă la cinci ori mai multe informații decît cuprinde toată Enciclopedia Britanică.

■ 14 septembrie 2015. A. E.: „Aflu că azi e ziua tocurilor înalte. Pe cînd ziua decolteurilor sau ziua desuurilor?”.

■ Într-un singur an s-au publicat pe glob nu mai puțin de 1.426.556 cărți. Ce să mai zici, cititorule?

■ Anxietatea: spiritul critic care se dizolvă în nebuloasa emoțională.

Scopul pentru un artist, mijloacele pentru un artist. La un moment dat, acesta își dă seama că, în procesul creației, scopul și mijloacele ajung să coincidă. Alții se pot ocupa de disjungerea lor, făcînd un pas în afara hipnozei estetice. Ca și cum ar analiza o iubire la care nu participă.

Gheorghe Ene (1950-2011) se vedește un textualist radical în tot ceea ce a scris, așa spune chiar un fanatic al textualismului. Pentru el lumea reală reprezintă un text. Iar autorul trăiește “în sensul în care mă poartă textul pe care îl scriu” – cum afirmă într-o proză programatică, *Viața în Texas*. Scriitorul este, cu alte cuvinte, locuitorul *Textasului*, devine fără să vrea *textan*. Și orice manifestare a lui – inclusiv vorbirea – devine *textuare*, fiindcă existența este *textistență*. Această contopire a textului cu viața reală ține de concepția asumată a prozatorului, conform căreia procesul scriptural este simultan cu nașterea semnificației.

cronici

Cronica întârziată

Un prozator optzecist uitat

Timpul decimează necruțător generația optzecistă, mai ales după trecerea în mileniul III. Poeți, prozatori sau critici literari, în jurul vârstei de șaiszeci de ani, au intrat fatalmente în istoria literară, mulți dintre ei fiind omiși în sintezele literare actuale. Câtând în documente livrești începuturile generației postmoderniste, am constatat cu tristețe că grupul reformist *Noii* de la Filologia bucureșteană nu mai are decât un supraviețuitor: Gheorghe Iova. Ceilalți exponenți ai grupării neo-avangardiste care se exprima printr-o revistă-afiș de la facultate, au trecut în lumea lui Hades: Mircea Nedelciu, Gheorghe Crăciun, Ioan Flora, Ioan Lăcustă, Constantin Stan, Sorin Preda și Gheorghe Ene. Ultimul, a fost și cel mai nedreptățit de soartă, nefiind defel un răsfățat al planurilor editoriale din timpul comunismului. Deși și-a manifestat talentul atât în proză cât și în poezie, ajungând mai apoi un publicist febril, angajat în actualitatea post-comunistă. Se prenumăra, de aceea, printre întârziatii generației optzeciste, împreună cu Gheorghe Iova, George Vulturescu, Doru Mareș ș.m.a. Abia după vreo trei decenii de activitate publicistică, prozatorul – nu poetul – a publicat un volum reprezentativ, *O spovedanie a textului* (Ed. Paralela 45, 1999), completat cu o culegere similară de proză scurtă, *Aromanului trandafirului* (2000).

Gheorghe Ene s-a născut la 16 octombrie 1950 într-o familie de țărani din Căldărăști – Pogoanele, în județul Buzău, și devine licențiat al Facultății de Litere a Universității din București în 1973. După absolvire, s-a retras în spațiul natal, ca profesor de literatură română la liceul din Pogoanele. Acolo și-a găsit sfârșitul, apăsător de singurătate, în 9 mai 2011. A debutat cu versuri în revista *Lucașfărușul*, în 1970. În timpul studenției, activează în cenaclul “Junimea”, condus de Ovid. S. Crohmălniceanu, pe lângă grupul de prieteni nonconformiști. Este inclus de mentorul cenaclului în antologia de proză scurtă *Desant '83*, cu trei povestiri: *O spovedanie a textului*, *Portretul unui necunoscut de-al nostru* și *Bobârnace*. Debutul editorial propriu zis se înregistrează după momentul 1989, cu o carte de poezii, *Intrarea în Europa sau Târfa și sertarul* (1992), urmată de alte două culegeri lirice, *Starea de dizgrație* (1995) și *Eu, dizgrațiatul* (1997), toate publicate la edituri de nișă, de interes local. Până la apariția volumului de proză amintit mai sus, a mai fost inclus în antologiile *Generația optzeci în proza scurtă* și *Experimentul literar românesc postbelic* (1998). Este clasificat de obicei printre “textualiști”, în compania lui Mircea Nedelciu, Gheorghe Crăciun și Gheorghe Iova – toți fiind considerați de Mircea Cărtărescu, în *Postmodernismul românesc*, exponenți ai *tardo-modernismului*: “Mistica și metafizica actului scriiturii, derivând, la urma urmei, din experiența mallarmeană, fac ca, în esență, astfel de practici literare să rămână încadrabile tardo-modernismului, nedezmințit (dimpotrivă, augmentat uneori) de contaminări existențialiste, dadaiste sau manieriste”. Întreținând “obsesia infrastructurilor textuale”, proza lui Gheorghe Ene (și a companionilor săi) este una non-artistică, anti-fabulatorie, extrăgându-și expresivitatea din predispoziția teoretică și din jocul mental cu orice convenție literară, deviat adesea în joc semantic.

Cele mai multe din prozele scurte reunite în cartea definitorie, *O spovedanie a textului*, au fost concepute în anii '70 (1975-1979, după datările autorului), altele au fost rescrise în 1986, anul în care pregătea un volum pentru tipar, amânat în cele din urmă din pricina

cenzurii. Publicarea lor are, așadar, “valoare recuperatorie” în contextul generației optzeciste, iar pentru autorul presat de sertarul înțesat cu manuscrise, cum mărturisește, au și “valoare eliberatoare”. Un profesionist al scrisului, autorul *spovedaniei* distruge, de la bun început, convenția omniscienței și omniprezenței auctoriale. El își definește, lucid și metodic, în schița introductivă *Înfățșare*, poziția și uneltele de lucru ale meseriei de scriitor. EUL creator este “un subiect printre obiecte”, iar reprezentările sunt “Acte conștiente de luare într-o posesie semantică a lumii obiectuale”. PAGINA este suprafața magnetică pe care execută zilnic o “gimnastică scripturală”; PIXUL (sau stiloul) este un “autovehicul scribo”; MASA – “suportul suprafeței pe care alerg spre noi sensuri” ș.a.m.d. Teza subiectivizării și, în genere, a tranzitivității narative este accentuată în prozele următoare: *Circuit închis*, *Un text de o zi*, *Solilocvii* ș.a. *Sunt doar martorul meu*, afirmă prozatorul nonșalant, adăugând: *eu însumi personaj, eu însumi actor (auctor!)*. Funcția auctorială nu mai presupune atribute demiurgice în raport cu lumea personajelor. Fiindcă autorul acceptă condiția umilă a scribului, cel care consemnează zelos ca un notar tot ce-i dictează viața. Autorul nu mai scrie, ci *transcrie*. Un exemplu elocvent al relației scripturale se află în proza *Un text de o zi*, unde autorul așezat comod într-o cofetărie notează scrupulos ceea ce aude de la masa vecină, din gura unei “povestitoare”: „Numai de nu s-ar opri din povestire. Fiindcă eu, din scris, n-am cum. Scriu mai departe, să nu mă dau de gol, scriu chiar aceste propoziții, în timp ce ei degustă. Acum am schimbat hârtia, am umplut deja câteva pagini...” Plăcerea transcrierii, în dimensiunea ei ludică, implică aici semnificația actului gratuit: „Merg, așadar, mai departe de propria mea bucurie de-a scrie din cea mai voluptoasă inerție.”

Una dintre tendințele acestei proze este biografismul, într-un gen de exhibare a eului (cel biografic, nu auctorial) de pe poziții narcisiste. Autobiografică este, de pildă, *Picătura din cer*, proza cea mai amplă a volumului, o nuvelă, în termeni convenționali, cu acțiunea fixată în anii 1973-1976. Motivul care unifică faptele relatate – rememorate în manieră proustiană sau transcrise, pur și simplu, dintr-un jurnal intim – este al *drumului*. Un tânăr profesor stagiar, în vara anului 1973, pleacă – și revine – din “locul geometric” care e Buzăul spre școala unde a fost repartizat din comuna Ciuta. În autobuzul care îl ducea altădată spre Buzău citește romanul lui Boris Pilniac, *Anul gol*, încântat de tehnica cinematografică a acestuia, în timp ce afară plouă “diluvial”. De aici încolo faptele sunt transcrise din jurnalul de la Ciuta – cuprinzând consemnări fruste din zile banale – din paginile cărui prinde consistență un personaj tragic, Vil, un fel de *alter-ego*, poet și el – “făcând continuu asociații bizare și jocuri de cuvinte (ca în tot ce scrie)”. Vil care era internat la spitalul de “glumeți” din Nifon, îl vizitează în lipsă la Ciuta și îi lasă câteva texte eseistice, încorporate ad litteram în textul naratorului. Proza se încheie cu o secvență umoristică al cărei protagonist este primarul Coman Sava, amenințându-l pe tânărul profesor cu excluderea din învățământ din pricina unei situații echivoce: se considera batjocorit de corul elevilor ce repetau la franceză formula *Comment ça va*.

Gheorghe Ene se vedește un textualist radical în tot ceea ce a scris, așa spune chiar, un fanatic al textualismului. Pentru el lumea reală reprezintă un text. Iar autorul trăiește “în sensul în care mă poartă textul pe care îl

scriu” – cum afirmă într-o proză programatică (cum se arată majoritatea din volum), *Viața în Texas*. Scriitorul este, cu alte cuvinte, locuitorul *Textasului*, devine fără să vrea *textan*. Și orice manifestare a lui – inclusiv vorbirea – devine *textuare*, fiindcă existența este *textistență*. Această contopire a textului cu viața reală ține de concepția asumată a prozatorului, conform căreia procesul scriptural este simultan cu nașterea semnificației. Ceea ce Mircea Cărtărescu denumea, în termenii postmodernismului, “producerea conștientă a sensului în simultaneitate cu procesul constituirii textului”.

Expert în practica textuală, Gheorghe Ene experimentează o gamă largă de tehnici narative, noi sau uzate, precum e, de exemplu, *Dialogul narativ* (cum se intitulează o astfel de proză experimentală). Intertextualitatea este, de asemenea, marcă a stilului său. Dar mai expresivă este procedura paratextualității, constând în relația de imitare și transformare parodică a textelor preexistente, din proze exemplare în acest sens: *Portretul unui cunoscut de-al nostru*, *Scrisoare de recomandare pierdută*, *Dincolo de dincoace de dimineață și Paznic la afiș* (remarcabilă prin caricaturizarea personajelor în spirit caragialesc) etc. Mai puțin reușite și oricum nelalocul lor sunt prozele cu aspect de pamflet politic anexate volumului recuperator, deși au fost scrise după 1989: *Directoratul, Univers concentraționar*, *Din colț în colț*, *Până în pânzele albe*, *Ținta*, *țelul*, *scopul*.

Inconfundabile stilistic sunt textele în care autorul lasă frâu liber predispoziției ludice. Jocul cu limbajul atinge, în cazul său, forme paroxistice. Prozele sunt suprapline de anagrame, aliterații și alte derivări lingvistice de genul: „Am început să exprim. Mi-am suprimat tăcerea care mă deprimase. M-am deprins să-mi reprim primul gest. Să imprim alte sensuri semnelor lumii”; sau: „proaspăt sosit în capitală să-mi îmbogățesc capitalul vieții cu lucruri capitale și să scap de senzația că am capitulat ori că de-abia îmi mai stă capul pe umeri; Pretextau un simptom textual. Protestau simptomatic. Textau și testau. Textul creștea din el însuși.” Exercițiul anagramatic deviază astfel în manierism și devine un mod de defulare a unui scriitor sastisit de cultură. Pentru că proza lui Gheorghe Ene – rafinată, experimentală – este în fond rodul saturației livrești și al producerii de text din inerție.

Bibliografia cronicarului:

Calinic Arhiepiscopul, *Toată vremea-și are vreme*, vol. IV, Ed. Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului

Liviu Ioan Stoiciu, *Opera poetică*, vol. 1, Ed. Paralela 45, 2016

George Achim, *Blesteme*, Ed. Silviana, 2016

Ioan Barb, *Orașul alb*, Ed. Paralela 45, 2016

Anton Florin Boța, *Pas în doi*, Ed. Biblioteca revistei Familia, 2016

Ion Toma Ionescu, *Argintarium – rescrieri*, Ed. Art Creativ, 2016

Denisa Popescu, *47*, Ed. Tiparg, 2015

Liliana Hinoveanu, *Proză 9*, Ed. Aius, 2016

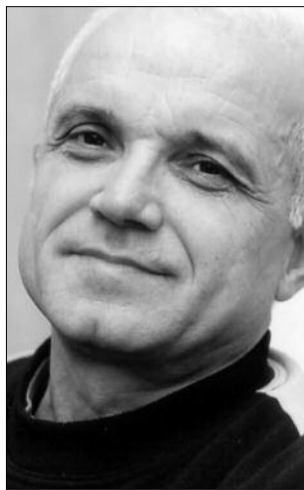
Simona Liutiev, *Copilul care a traversat Universul*, Ed. Celestium, 2016

Ion Mărculescu, *Turnul, file de jurnal*, Ed. Trei, 2016

Virgil Diaconu, *Poezia postmodernă – anchetă*, Ed. Feed Back, 2015

Amalia Elena Constantinescu, *Ionel Teodoreanu și medelenismul*, Ed. Muzeul Literaturii Române, 2016

Liviu Ioan Stoiciu

„Să apărăm
patrimoniul scris”

Slavă cerului, nu ducem lipsă de reviste de cultură (literare), limba română are cu ce să se mândrească, la o adică, revistele fiind cele ce iau temperatura literaturii „vii”, a cursului creației artistice, a vorbirii și ortografiei — sunt tentat să fac o listă pe provincii a publicațiilor care apar pe hârtie, nu numai pe internet (le pomenesc numai pe cele citite de mine, la unele am colaborat, neavând prejudecăți; publicații care apar azi; nu le contabilizez și pe cele apărute după Revoluție și dispărute după mai mulți ani de apariție): în Transilvania-Banat — *Familia* (Oradea), *Nord Literar* (Baia Mare), *Poesis* și *Acolada* (Satu Mare; nu știu dacă mai apare *Citadela*), *Arca* (Arad), *Mișcarea literară* și *Verso* sau *Poesis International* (Bistrița), *Discobolul* (Alba Iulia), *Caiete silvane* (Zalău), *Vatra* și *Vatra Veche* (Tg. Mureș), *Steaua*, *Apostrof*, *Tribuna*, *Cetatea culturală* (Cluj-Napoca; nu știu dacă mai apare *Echinox*), *Reflex* (Reșița), *Algoritm literar* (Călan), *Sintagme literare* (Dudeștii Noi), *Orizont* (Timișoara), *Euphorion* și *Transilvania* (Sibiu), *Semne* și *Ardealul literar* (Deva), *Astra* (Brașov). În județele din sud: *Ramuri*, *Mozaicul*, *Scrisul Românesc*, *Noul Literator* (Craiova; aici apar și publicații exclusiv online, de tip *Constelații diamantine!*), *Confesiuni* și *Caietele Columna* (Tg. Jiu), *Helis* (Slobozia) și *Sud* (Bolintin Vale; nu știu dacă mai apare publicația *Caligraf* la Alexandria). La Pitești: *Argeș* și *Cafeneaua literară*, iar la Târgoviște — *Litere*. În Dobrogea — *Ex Ponto* și *Tomisul cultural* (Constanța). În Moldova — *Convorbiri literare*, *Scriptor*, *Timpul*, *Dacia literară*, *Cronica veche*, *Contact internațional*, *Feed Back*, *Zona literară*, *Poezia* (Iași), *Hyperion* (Botoșani), *Bucovina literară* (Suceava), *Conta* și *Antiteze* (Piatra Neamț), *Ateneu*, *Vitrăliu*, *Plumb* și *13-plus* (Bacău), *Baaadul literar* (Bârlad), *Pro Saeculum*, *Oglinda literară* (Focșani), *Contraatac* (Adjud), *Salonul literar* (Odobești), *Spații culturale* (Râmnicu Sărat), *Cartelul metaforelor* și *Caietele de la Țințești* (Buzău), *Fereastra* (Mizil), *Antares*, *Dunărea de Jos*, *Porto Franco* sau *Boema* și *Axis Libri* (Galați)... La Moldova pot să trec și publicațiile literare de la Chișinău? *Contrafort*, *Revista literară* (nu știu dacă mai apar *Basarabia literară* sau *Semn* de la Bălți, sau *Sud-Est* și *Limba română*). La București: *România literară*, *Viața Românească*, *Lucașfărul de dimineață*, *Contemporanul*, *Caiete critice*, *Memoria*, *Secolul 21*, *Lettre Internationale* (sau noua publicație *Proza 21*; am înțeles că a mai apărut o revistă de proză scurtă „pe hârtie”, intitulată *Iocan*, n-am văzut-o; competiția continuă; nu știu dacă mai apare *Literatorul*), *Manuscriptum*, *Dilema Veche*, *Observator cultural*, dar și *Bucureștiul literar* sau *Vama literară*. Nu-mi mai vin alte publicații literare în minte acum, să fiu scuzat... Las la o parte revistele din diasporă, apărute în limba română (de genul *Lumină Lină* la New York, *Alternanțe* la Munchen, *Onyx* la Dublin, primite pe e-mail; în care publică și români din țară). E clar că Transilvania și Banat conduc de aproape la număr de publicații, și e normal să fie așa, de la Școala Ardeleană scriitorii apărând și perpetuând limba română

(pe filiera latină)... Pomenesc și de revistele literare de nișă (care apar de cel puțin zece ani), deoarece ele au rolul lor, să elibereze energia tuturor celor ce scriu literatura, cu sau fără talent, mai mult sau mai puțin diletante, ele preluând semnăturile refuzate la revistele literare profesioniste ale USR sau care apar sub egida USR (inclusiv aceste reviste de nișă pot fi citite pe internet, au un site al lor). Să nu uit: uimitoare a fost apariția pe Facebook, din acest an, a unor publicații online în mers, intitulate qPOEM și qPROZĂ, de mare audiență, entuziasmantă, pe care inițiatorul lor, Călin Vlășie le exploatează editorial (scotând cărți celor ce postează poezie și proză de calitate pe contul acestor publicații) — un exemplu de performanță adusă la zi, accesibilă celor ce stau pe Facebook (și tineretul stă pe Facebook claie peste grămadă; așa zice că literatura română... „are viitor”, dacă o regăsești, fie și numai la debut, și pe Facebook; firește, sîta critică trebuie să intre în funcțiune și la aceste două publicații de pe Facebook). Altfel, majoritatea acestor reviste (de nișă sau nu) sunt finanțate de fundații ale lor, cu contribuția consiliilor locale sau județene, care au orgoliul lor...

Legea finanțării revistelor de cultură (literare) ale uniunilor de creație, datorată în primul rând președintelui USR, N. Manolescu, a cam rezolvat problemele administrative ale publicațiilor literare reprezentative, pe termen lung. În plan secundar, această lege va acorda anual 100.000 de lei și altor reviste, fiecareia dintre cele înscrise și alese la finanțare; „jurizarea” din 2016 a fost de rea-credință, odată ce reviste de cultură precum *Familia* și *Argeș*, să rămân la exemplul lor, au fost depunctate! Între timp, ministrul Culturii, care a patronat acest aranjament, Vlad Alexandrescu a fost destituit... Dar *băieții* pentru care s-au măsliuit „cărțile” au rămas cu banii și funcțiile acordate de acest ministru.

*

Trebuia să citesc textul de mai sus la Colocviul Național al Revistelor de Cultură, la Arad, moderat de N. Manolescu, vineri, 6 mai 2016, cu tema (la a III-a ediție a lui): „Vitalitatea unei instituții: revista literară”... Nu l-am citit, am făcut o paranteză doar, atrăgând atenția că revistele literare de nișă, „necritice”, în economia de piață, trebuie lăsate să se exprime, să preia „maculatura creatoare”, neprofesionistă (zicând mersi că fac rost de bani pentru apariție), și că difuzarea (de care s-au plâns toți, pe bună dreptate; e vorba de revista de hârtie; în condițiile în care nu mai există cititori) e asigurată de un site sau web performant al revistei, fie și pdf (eu citesc revistele literare pe internet, primite sau nu pe e-mail; nu mai am unde să le depozitez acasă pe cele de hârtie, îmi tot propun să păstrez numai ce mă interesează, nu reușesc). Mi-a plăcut în schimb discursul lui Gabriel Chifu, care a subliniat că revista literară reprezentativă trebuie să aibă statut de instituție de cultură (cum e biblioteca sau filarmonica sau teatrul). Poate că n-ar strica să se facă o lege în acest sens. O revistă literară reprezentativă e o instituție critică și asigură evoluția limbii române, s-a subliniat. Într-o vreme de criză pentru presa scrisă, a menționat N. Manolescu: „îmi imaginez o lume fără ziare, dar nu fără publicații culturale (fără ele n-am ști nimic despre viața literară, ele cern critic și educă gustul), nu există cultură fără publicații culturale, să apărăm patrimoniul scris. Suntem Uniunea Scriitorilor, nu uniunea

Poemul de colecție

Mihai Eminescu

Odă (în metru antic)

Nu credeam să-nvăț a muri vrodată;
Pururi tânăr, înfășurat în manta-mi,
Ochii mei nălțam visători la steaua
Singurătății.

Când deodată tu răsăriși în cale-mi,
Suferință tu, dureros de dulce...
Pân-în fund băui voluptatea morții
Ne'ndurătoare.

Jalnic ard de viu chinuit ca Nessus.
Ori ca Hercul înveninat de haina-i;
Focul meu a-l stinge nu pot cu toate
Apele mării.

De-al meu propriu vis, mistuit mă vaiet,
Pe-al meu propriu rug, mă topesc în flăcări...
Pot să mai re'nviu luminos din el ca
Pasărea Phoenix?

Piară-mi ochii turburători din cale,
Vino iar în sân, nepăsare tristă;
Ca să pot muri liniștit, pe mine
Mie redă-mă!

Ode (In Ancient Metre)

(1883)

By MIHAI EMINESCU (1850-1889)
Translated by PROCOPIE CLONTEA

I never thought I would ever learn to die ;
Young so forever, my cloak about me tight,
My eyes I raised dreamy towards the far-off star
Of bleak loneliness.

When unawares you in my way appeared,
Terrible pain you, so bitterly sweet...
I then drank up the voluptuousness of death
So unforgiving.

I am woefully burning alive like Nessus,
Or like Hercules by his shirt envenomed ;
My fire to stifle in vain I'm trying with
All the sea waters.

By my own dream, consumed I am lamenting,
On my own pyre, I am now melting away...
Can I rise anew luminescent from the ashes
The phoenix bird like?

May those disturbing eyes vanish from my sight,
Again come sad indifference in my bosom;
So that in peace I can expire, let me go
Back to my own self !

cititorilor. Spiritul critic face diferența, există reviste bune și reviste proaste. Știm că noi înșine nu ne citim, dar fără critici ar fi nenorocire”. Răzvan Voncu: „România modernă e produsul scriitorilor, cultura română, în mod cert, e mai bună decât statul român. Revistele fac parte din ADN-ul literaturii române, cultura e legată de suveranitate, ea nu poate exista fără subvenție”...

Codruț Radi

Rest întrerupt

Orice trezire-nseamnă
nopti diforme
când însăși veghea-i
carne tremurândă
bătrânii-n cor uitând
de chei și norme
că vorba spusă
poate fi osândă,

Câte păreri
prin ascultări conforme
transformă așteptarea
într-o pândă
când umbrele îmbracă
alte forme
ruginelor de castă
mai flămândă,

Mocnind mereu
durerii
ca izbândă.

Afluenții timpului

Uitarea macină
trupul
atot călător

e un gol
ce se-nvârte
înăuntrul ființei
și crește
să nu mai cobor
închizându-l
între răni
ca obol,

Mai târziu
șterge gândul
dinadins vărsător
amintelor seci
fără rost
de ocol
aproapelui lor
atingerii reci
cum ar fi
reîntors
în alt stol.

Din imaginar

Caut pietre
de-o singură față
aceeași întoarsă
mereu
cătrec sine
în locul luminii
ce orbii-și dezvăță
prin goluri

să vadă
absențele pline,

Ison împrejurul
își sapă sub ceață
ce-a fost temelie
la hău să se-nchine
durerea-năuntru
că totuși dezgheață
să verse din lacrimi
nisip pe ruine,

Ce-am ascuns
pietre-n viață
de-o parte cu mine.

Țin de lăsare

Cerului în fine
nu mai am de leac
rob al detașării
karmei dinadins
când mă cațăr umbrei
eul să-l refac
cad la loc în cine
mi-e rugul nestins,

Ochiului ce-i ține
focul peste veac
toată veghea strânsă

de-al sortii respins
să mă-ntorc la mine
de oriunde zac
împăcat treziei
cel mereu învins.

Cam suferind

Pe urme isihiei
abandonării-n parte
tăcerea-nsingurează
să nu mai fie-ntreagă
luminii ce-mi închipui
că n-am deschis
prin carte
ori adevărul dintre
pereții
ce-l reneagă,

Când poate nu-i chilie
lăuntru ce-i desparte
prin taina rugăciunii
ca ultimă zălogă
privirea ocolindu-mi
c-o dincoacei moarte
să nu mai știu
de-i rană
ce sângele-și încheagă.

**Cerului în fine
nu mai am de
leac**

**rob al
detașării
karmei
dinadins**

Debut

Ioan Rădulescu

Juanita

Îți voi spune cât te iubesc,
Glasul meu să-ți fie ecou în catacombele
urechii,
Privirea ce-ți arunci în mine ca o lance se
topește,
Făcând din mine un diamant forțat să
ruginească,
Tu fiind singura femeie din lumea mea,
Un fir de păr pe care se bat păduchii,
Atins de o rază de lună atunci când stelele
nu se mai aprind,
În mare vărsător secăt, în care peștii se
îneacă și-și schimbă culoarea ochilor,
Eu, om fără gură care vorbesc o limbă
încă nepricepută,
Te citesc ca pe o carte fără pagini,
Uitând faptul ca sunt orb.

Cu iubita mea

În noapte, posedați unul de celălalt,
Stăm pe un mal și privim apa, în timp ce
lumina lunii pâlpaie,
Văzând pentru prima oară că luna
clipește,
O sărut pe cornișa frunții,
Și văd că pielea ei îmi este calorifer,
În timp ce privim un antic vapor care nu
se mai scufundă,
Cucerit de carii cu burțile pline de lemn,
Cu ochii-mi modelând o iubită ce nu
poate fi modelată,
Când sufletu-i este imitație de dragoste,
Și inima putreziciune din acel vapor.

Sicriu

Privesc lumea de gheață din al meu sicriu,
Stând ascuns sub tone de pământ,
Mă simt singur, locu-i pustiu,
Și mă trezesc urlând.
De frig.

Doar ciorile-mi mai țin concerte,
Și lemnul ce-mi e casă mă blochează,
Pierdut în dor și în regrete,
Lăutarii mei negri mă veghează.

Strig disperat din lumea-mi mută,
Dar singurele ce-mi răspund sunt ciori,

Și le aud cum vin și-mi cântă,
De la apus până în zori.

Și aștept lumina lunii,
Să pot ieși moroi prin sate,
Văzând copiii și bătrânii,
Măcar pentru o noapte.

De raza soarelui să fug,
În frigul din sicriu,
Căci m-am simțit în astă noapte,
La fel ca un om viu.

Îngeri căzuți

Cântul roșu, foc din pielea lor, scânteie,
Blestem pe osul lor divin, în chip de
garguie model,
Vechi îngeri părăsiți în gând ca o idee,
Făcuți din piatră, trași prin oțel.

Priviri divine, sclipiri de spițe frânte ne
arată,
Din pământul nostru plin de femei au vrut
să fure, sfinții,
Când pentru ei cerul era o artă,
Au precurvit și au ajuns ca zimții.

Iertarea le-a fost coroană-n a noastră
lume catacombă,
Cu lacrimi de foc din cerul arzând lumină,
Stinse cu ploaia căzută ca o bombă,
Salvați din chinuri, primiți în grădină.

Tablou plâns

În peștera în care au înghețat pictorii,
oameni păroși care îl desenau,
De frica ursului și a frigului și a focului
abia descoperit,
Pictor, se apleacă evlavios să-l termine,
Departate de eleganța loviturii de gheară a
lupului mov,
Zgârie speriat peretele peșterii, închis în
ea ca-n cavou,
Parcă apărât de afară de tigrul care
plesnește din coadă,
Ejaculând artă din carnea mâinii care
atinge peretele,
El termină tabloul plâns în lacrimi
sânziene.

Cimitirul clipei adormite

Plin cu flori de mucigai, cozi din șerpi de
apă rece,
Trec prinse într-un zvâcnet de pleoape
umbrele mortilor,
Cu morții care le ghidează, sub ele,
Pun umbrele să se întoarcă în sate ca
moroi,
Oamenii să simtă gustul morții în gură,
Ghidați și ei mai departe de umbre, spre
uscăciunea veșnică.
În lumea rece din cimitirul ce frigu-și
ninge,
Spre zorii zilei fug temuți, moroi, de
soarele ce-i frige,
Că-n noapte au văzut străfulgerări de
stele,
Și-au bătuit prin visele mele.

Vulpi

Nu te duce la razboi!
Sunt vulpi printre soldați și le ronțăie
armele,
Le dansează și ii lasă fără mâncare,
Iar apoi îi pun să le crească puii,
și cei mai slabi sunt hrană puilor de vulpe.
Soldații mei nu au case,
Poate doar sub pământ,
stau în vizuini,
și nu mai vor să fugă, acum sunt și ei
vulpoi.

Încă visez

M-am trezit din cel mai frumos vis, eram
o culoare
și Da Vinci mă pune pe celebrul său
tablou.
În fiecare noapte în care adorm sunt
treaz,
visez că sunt o frunză galbuie și urâtă,
iar copacul meu mă abandonează de
rușine.
Sau un fir de păr în cea mai frumoasă
zonă
a celei mai frumoase femei,
iar Elena din Troia este cea mai urâtă
femeie din istorie.

**Privesc lumea
de gheață din
al meu sicriu,
Stând ascuns
sub tone de
pământ,**

**Mă simt
singur, locu-i
pustiu,
Și mă trezesc
urlând.
De frig.**

**în spatele
fiecărui obiect
ar putea fi o
ieșire
necăutată dar
esențială
gîndești tu
speriat că în
locul de unde
ai mușcat
au crescut
brusc niște
dinți. o durere
lascivă
divinul și
ipocrizia -
furnicile
îngrozite sub
lupă
dormi cu
capul pe o
pernă
în care ți-ai
pus toate
organele
pînă
dimineața tot
scoți din ea
cîte o
părticică
mereu alta
decît cea care
îți
trebuie să
începi
construcția**

poesis

* * *

cu o ultimă efortare împing viața și
moartea
înapoi în pîntec
întind mîinile ele se fac găuri negre în cer
disperat trag aer în piept și
pieptul meu nu e altceva
decît un sac găurit unde se zbate petecul
inimii
această nouă înfățișare cine mi-o arată
cine mi-o ascunde
atît de repede încît nu o pot lua
tu te apropii înapoia ta
cerul e un lighean răsturnat peste păsări

* * *

găsesc o cruce în ovalul fără ieșire al
mîinii
simt mișcîndu-mi-se osul un fel de a fi al
liniei
împrejur pasărea vede întunericul și se
teme de el
a fost adus un manechin în locul celui ce
trebuia să moară
(cînd moare manechinul cade vreo stea?)
umbliu pe străzi
tîrăsc după mine taraful ca pe un bandaj
desfăcut
hainele au început să-mi semene cu niște
hărți
pe care desenez odiseele cărnii, ale
singurătății
uneori mă gîndesc la moarte:
ea îmi pare un spectacol la sfîrșitul căruia
îmi ard masca și continui să joc
ascuns în fumul ei

* * *

în spatele fiecărui obiect ar putea fi o
ieșire
necăutată dar esențială gîndești tu
speriat că în locul de unde ai mușcat
au crescut brusc niște dinți. o durere
lascivă
divinul și ipocrizia - furnicile îngrozite
sub lupă
dormi cu capul pe o pernă
în care ți-ai pus toate organele
pînă dimineața tot scoți din ea cîte o
părticică
mereu alta decît cea care îți
trebuie să începi construcția
pînă la urmă vine pasărea se așază
peste propriul ei ochi
îl clocește cu un
exagerat simț al maternității
orice va ieși de acolo o să zboare, spui tu
sătul de logica imediată..
mica ta nebunie e să arunci cu creionul în
zid
zgomotul acela te intrigă
ai vrea să fugi dintr-odată te afli în spatele
fiecărui obiect - jucăria cu o mie de fețe
identice
care vai nu poate dansa!

* * *

pe caldarîm o cățea
gîfîie născînd ziua și noaptea deodată
n-a mai căzut zburătoarea ochită pe cerul
gării
picătura de sînge din vîrful acului
rîsul prostesc în sala de arme
nu moare nimeni-
lupii s-au scămășat în vitrine

eu bine ascuns îndărătul mîinii
aproape copiindu-i mișcarea pe lucruri

chiar acum
profetul vorbește mulțimii
și din gură îi cad coji de ouă

un tren trece repede repede ca o
furnicătură pe șira spinării
apoi vii tu și spui
trebuie ferită luna de cornul melcului
trebuie ferită

* * *

așa cum stai aplecat peste pod
ochii tăi te pîndesc lacomi din apă
ca pe o pradă abandonată cîndva în
tinerețe

mici bule de aer se ridică la suprafață
- apa vorbește cu morții
o auzi tocmai tu, pescarule.

lîngă tine femeia înlăuntrul ei
copilul vostru bate cu picioarele în tobă
și strigă la Dumnezeu

aștepti să se nască hrănești peștii
e luni
ochiul din cer privește complice
la ochiul de sub pămînt

* * *

după ce ard frunzele cine-și mai
amintește de mine?
mă vor ocoli toți ca pe un loc blestemat
unde morții sunt îngropați cu un deget
afară
să sprijine luna. tu mă întrebi ceva
da dragul meu prieten
și poezia a făcut victime
fără durere cum aș putea înțelege
îndoiala de sine a minții
o neputință ciudată după care gîndesc
„el a trăit o sută de ani și hîrtia
a rămas tot albă, oare să fi fost
chiar atît de liniștit?”.
eu scriu părul femeii
sparge fereastra aștept o viață nu se
întîmplă nimic
după ce ard frunzele cine-și va
aduce aminte de mine? tresare ființa
o forță o smulge și o aruncă
dincolo de linia trasă cu degetul pe nisip
pe zid fotografia mișcării focul rece
perfect
o agonie blîndă poezia.

* * *

s-a spart ugerul nopții
în gura mea

întunericul e subțiat
pînă la platitudine

greu cîntă cocoșii – pietre peste casă

îmi aud pașii
lîngă cîntarul cerului
încet încet

am ajuns la capăt

un animal se întoarce
în desenul din peșteră
după ce a fost hăituit îndelung

* * *

ce frumoasă ești așa cu părul tău negru
și primejdios ca un cartier de țigani
pășești pe vîrfuri în urma ta vine
șarpele hipnotizat de mirosul laptelui din
lună

ce nebună ești - într-o zi
nebulia ta a colorat o fereastră –
prea aproape de piele bate ora primejdiei
cînd ne privim ceva sare dintr-un ochi în
altul

pe furiș se schimbă suflete între lumi
ești fericită cine te ajută să trăiești
cu această iluzie ca un lanț pe glezna
păpușii?

un demon pe care nu știi cu ce să-l
hrănești
începe să muște din tine
la început cu milă apoi din obișnuință
te va termina te va termina strig
din cer iese o balanță cu gîtul rupt
se mișcă un deget în spatele crucii
arătîndu-te. ce ești tu?

o linie trecînd dincolo de ea însăși?
rîs umilitor într-un castel de nisip?
toate acestea și totuși de nenumit
ca spațiul dintre pămînt și tălpile
spînzuratului.
ce frumoasă ești. în fața ta eu, privitorul,
mă simt un semn obscen
pe nisipul plajei.

* * *

eu nu sunt, tu nu ești –
gîndul acesta ne face să existăm.
un ritual al propriei sale absențe e omul!
Un nebun
aruncă var peste văduvele orașului,
luna se micșorează cît un sîn sterp.
Fie noapte ori zi
arde hîrtia somnului,
apa trage după sine uscatul.
Se rotește corabia
ca scrisul meu despre tine.
Pe ararat am fost împreună, mai știi?
Trec orele prea repede ca să le pot
însemna pe spatele tău;
picioarele lor rămîn în abis.
Niciodată, pînă acum, n-am putut scrie în
vis.

Ne naștem goi și cuminiți,
se rărește nisipul vederii,
se topește oglinda de zahăr
ascunsă în gură cîndva
o să te dezamăgesc întorcînd punctul pe
partea cealaltă,
vei vedea că eu nu sunt, tu nu ești.
doar închipuirea face să fim -
cuțite înfipte în apă.

* * *

un păianjen îți țese coapsa în vis
ce gînd ascunzi de mi se face sete
la miezul nopții mama strigă la mine
să nu beau apa morții

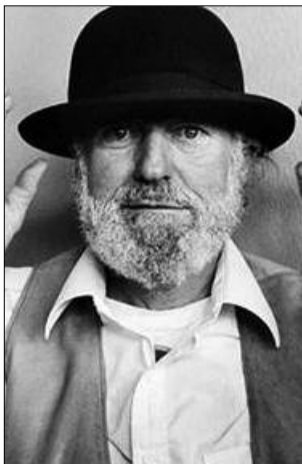
mireasma ta își începe dansul barbar pe
mese
auzi?
în ceas se desface perechea
tic-tac tic-tac tic-tac

timpul se oprește
rămîne mereu ceva neînțeles:
șapte zile și doar șase fețe ale zarului.

Lawrence Ferlinghetti

Poeme

În românește de CRISTIAN SABĂU

Lenjeria intimă

N-am dormit prea bine astă noapte
Și m-am gândit la lenjeria intimă
V-ați oprit vreodată serios atenția
Asupra lenjeriei intime văzută ca ceva abstract?

Pentru că dacă vă concentrați asupra acestui subiect

Găsiți imediat câteva probleme șocante
Lenjeria de corp este o chestiune
Care ne privește pe toți
Pentru că oricine poartă
Piese de lenjerie intimă
Sper că până și Papa.
Guvernatorul statului Louisiana
Poartă și el lenjerie intimă
I-am văzut la televizor
și cred că-l strângea
pentru că se tot foia
Așa că lenjeria ne poate crea probleme
Ați văzut reclame pentru lenjerie intimă
Pentru femei și bărbați
Atât de asemănătoare și atât de diferită
Fiindcă lenjeria de damă se-mbracă mai

mult

Pe sus iar cea pentru bărbați pe jos
Lenjeria intimă este un lucru
Pe care îl au și femeile și bărbații
Lenjeria intimă este tot ce stă între noi
Ați văzut poze în trei culori
Având crăcana marcată cu cercuri
Care indică zonele întărite
Și elasticitatea pe trei direcții
Care permite o deplină libertate a mișcărilor
Nu puteți fi dezamăgiți
Totul se bazează pe sistemul bipartit
Care nu lasă prea multă libertate de alegere
Așa stau lucrurile și
America se zbate
în lenjeria sa intimă întreaga noapte
Până la urmă Lenjeria intimă controlează

totul

Luați de exemplu corsetele și centurile
Care par forme mai degrabă fasciste
Ale unui guvern din subterane
Păcându-i pe oameni să creadă
Anumite lucruri, dar fără să spună
ce poți și ce nu poți face
Ați încercat vreodată să dați ocol unui corset?

Poate că Acțiunea Non-Violentă
Este singurul răspuns
A purtat oare Gandhi centură?
A purtat Lady Macbeth corset?
Și acea zonă pe care ea și-o tot freca
Era oare o piesă din lenjeria sa?
Modernele doamne anglo-saxone
Trebuie să se simtă foarte vinovate
Tot spălând, și spălând, și spălând
Acele pete blestemate
Lenjeria cu pete suspicioase
Lenjeria cu umflături șocante
Lenjeria întinsă pe frânghie ca un mare steag

al libertății

Câte cineva a reușit să scape de lenjerie
Și probabil se află gol pe undeva
Ajutor!
Dar nu vă faceți griji
Fiecare e băgat până-n gât în asta
Așa că nu va fi nici o revoluție
Pentru că poezia mai este lenjeria sufletului
Și lenjeria acoperă încă
în sens geologic
O mulțime de falii
Ciudate roci sedimentare
Insondabile crăpături
dacă așa fi în locul tău așa pune deoparte
o pereche de izmene largi și groase
ca să nu pleci dezbrăcat în noapte
Și în același timp
Să te menții calm, cald și uscat
N-are rost să te agiți prematur
Degeaba
Înaintează demn
Cu mâna sub pieptul vestei

Nu te emoționa
Și moartea nu te va stăpâni
Mai ai o grămadă de timp
Iar noi nu mai suntem tineri și
Nu țipa

Colții Balaurului

Un bărbat decapitat
Aleargă pe stradă
Își ține în mâini capul
O femeie fuge după el
Ținându-și în mâini inima
Bombele cad într-una
Semănând ura
În timp ce ei aleargă
Încoace și-ncolo pe străzi.
Nu numai cei doi
Ci mii de alți & frați
Ce fug căpiați
De bombele ce cad
Semănând cea mai pură ură.
Și din fiecare bombă căzută
Răsar o mie de Bin Ladeni
Și o mie de noi teroriști
Aidoma colților ascuțiți ai balaurului
Din care apar războinici
Însetați de sânge.
Și bombe inteligente ce seamănă ură,
Continuă să cadă, să cadă, să cadă.

Riscând mereu absurdul

Riscând mereu absurdul
Și moartea în timp ce evoluează
Deasupra capetelor audienței,
Poetul, precum un acrobat
Escaladează rime
Și pe o sârmă inventată de el
Se balansează
Pe deasupra unei mări de fețe
Își deschide drum
Spre cealaltă parte a zilei
Mișcându-și picioarele
În figuri de balet și fente
și trucuri de teatru.
Totul fără greșală
ca și cum n-ar fi fost aievea
super-realismul său
trebuie vrând-nevând
să perceapă încordarea adevărului
înaintea fiecărui pas, fiecărei posturi
în presupusa sa înaintare
cătredă încă prea înalt pedestal
unde plină de gravitate
Frumoasa așteaptă
să-și înceapă saltul mortal.
Iar el - un micuț charleychaplin
care poate sau nu să apuce
frumoasa ei formă
etern crucificată
pe aerul rarefiat
al existenței.

Ce bine-i în lumea asta

Ce bine-i în lumea asta
să te tot naști aici
dacă nu te interesează că fericirea
nu e întotdeauna
atât de amuzantă
dacă din când în când nu te supără
câte o picătură de iad
tocmai când totul părea minunat
dar nici măcar în rai
nu e totul doar cântec
Ce bine-i în lumea asta
să te tot naști aici
dacă nu te interesează că oamenii mor
mai tot timpul
sau poate că se moare numai de foame
ceea ce nu-i așa grav
dacă nu ți se-ntâmplă ție
Ooo, ce bine-i în lumea asta

să te tot naști aici
dacă nu-i bagi în seamă
pe cei câțiva descreierați
ajunși la locuri de cinste
sau din când în când
câte o bombă, două
care-ți pică drept în față
sau fel de fel de năzbâții
pe care societatea noastră brânduită
prin niște domni plini de distincție
le predică
celor în curs de extincție
sau polițiștii și preoții
și diferite segregatii
și senatoriale investigații
și alte asemenea constipatii
pe care le-a moștenit
biata noastră carne.
E sigur că lumea asta-i cel mai bun loc
pentru a face diverse chestii
cum ar fi să joci scena veseliei
să joci scena dragostei
sau să joci scena tristeții
să fredonezi cântece
să-ți vină inspirația
de a te plimba
de a privi în jur
de a miroși florile
de a gădila statuile
ba chiar și de a săruta oamenii
de a face copii și de a purta pantaloni
și de a agita pălăria
și de a dansa
și de a te bălăci în râuri
la picnicurile din toiuil verii
și în general
de a-ți trăi viața
Daaa,
dar chiar când petrecerea e-n toi
zărești surâsul impresarului
de la pompe funebre

Goya și Somnul Rațiunii

Statuia mohorâtă a lui Goya
stă între copacii
din fața intrării principale
A muzeului Prado
Goya poartă un pardesiu cenușiu
și-și ține în mâini pălăria din păr de castor
Mai mare decât mărimea naturală
Statuia calcă hotărât pe socul
cu patru basso-reliefuri
săpate în piatră albă
prezentând

figuri aflate în luptă
figuri din ciudata sa colecție
de oameni și neoameni
figuri sub care stă săpat
El sueño de la razón
Produce monstruos
Un bărbat din piatră doarme sau plânge
chiar deasupra monștrilor
și-n jurul lui zboară
lilieci înaripați
Dimineața-i pe sfârșite soarele
scânteiază pe Goya
pe care cad și umbrele frunzelor
salcânilor așa cum ar cădea chiar frunzele
(care nu cad)

Îi cercetez fața căutând
un mic semn că m-ar recunoaște
dar privirea sa întunecată
se pierde departe în spatele meu
Rațiunea doarme sub el
dar deasupra
împotriva imensității albastre a
cerului
totul pare să fie atât de treaz
în încremenita
și lucida sa privire
pironită-n depărtare

**Riscând
mereu
absurdul**

**Și moartea în
timp ce
evoluează**

**Deasupra
capetelor
audienței,**

**Poetul,
precum un
acrobat**

**Escaladează
rime**

**Și pe o sârmă
inventată de
el**

Se balansează

**Pe deasupra
unei mări de
fețe**

**Își deschide
drum**

**Spre cealaltă
parte a zilei**

**Mișcându-și
picioarele**

**În figuri de
balet și fente**

**și trucuri de
teatru.**

traduceri